

Un xic de tot

El meu avi, POETA

JOAN BAPTISTA MUNTADA i MACAU
va néixer el dia 28 de febrer
de l'any 1901 al carrer
Sant Onofre de
Palau-Saverdera.
Ja des de petit, el poble natal
anà sempre lligat a la seva
trajectòria lírica. Des del
«Balcó de l'Empordà», admirà
el paisatge i la naturalesa
idíl·lica que li desvetllà sempre
més profunda inspiració en la
producció literària.
Als onze anys ingressà al
Seminari de Girona per
formar-se en Teologia per
accedir al sacerdoci.
La seva visió social,
avançada per a l'època,
no encaixà del tot amb
l'ensenyament del Seminari,
però l'experiència viscuda
durant els dotze anys
de permanència li conferí
una empremta d'espiritualitat
i unes profundes amistats
personals, com la mantinguda
amb el company de curs
Camil Geis. En la Girona levítica
de principis de segle,
Muntada sentí forta devoció
per les lletres, la qual cosa
el menà a compondre
les primeres poesies,
i nombrosos companys
de Seminari li demanaren
versos per il·lustrar els seus
recordatoris de Missa Nova.

Foto escolar del curs 1912-13.

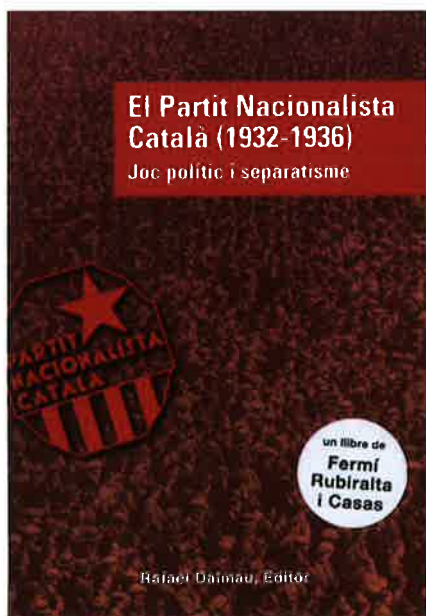
En Joan Baptista hi figura afagat pel mestre, el senyor Frederic Saura.

Comprès en el contingent de 1922, Muntada fou destinat a Bilbao al regiment d'infanteria Garellano. Durant els tres anys que durà el servei militar aprengué l'èuscar i cursà quasi tot el Batxillerat. L'estada al País Basc l'introduí en la ideologia i el caliu nacionalista de la mà del Partit Nacionalista Basc. En aquelles terres, les inquietuds i el sentiment patriòtic prengueren carta de naturalesa en Muntada. El temperament obert el portà a prodigar-se i a trobar compromisos nacionalistes amb els quals compartí els mateixos ideals. D'allí nasqué l'afinitat espiritual amb Elías de Gallastegi, el *Gudari*, refundador del PNB i polític de referència. Durant l'estada a Bilbao, Muntada publicà articles d'opinió al diari *Aberrri*, en els quals glossà el seu pensament polític.

Els anys universitaris van ser decisius per l'esdevenidor de Joan Bta. Muntada. L'educació espartana, primer a Madrid, després a Barcelona, el portarien a estudiar alhora dues carreres universitàries: Filosofia i Lletres, i Dret. Posteriorment realitzaria

la carrera de Mestre de primer ensenyament a l'Escola Normal. Tanmateix, la travessa universitària no fou exempta de sacrificis ni de dificultats. Muntada hagué de finançar-se els estudis: féu de venedor ambulat de brotxes i navalles pels carrers de Madrid, i ja a Barcelona, educà i cuidà uns infants d'una família benestant i també exercí de pigall d'un cec. Malgrat això, va obtenir un brillant expedient acadèmic i va destacar per haver-se examinat en llatí. En el vessant literari, va ser col·laborador de *La Veu de l'Empordà*, on publicà articles i poemes. Tot plegat el féu mereixedor d'un premi per part de la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País, entregat en sessió solemne al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona el dia 30 de desembre de 1931. Superada l'etapa universitària, Muntada va contraure matrimoni amb la, segons ell, «noia més bona i bella de l'Alt Empordà». La coneixença, el festeig i les noces amb la pintora i escultora Filomena Batlle i March eixamplaren la vena literària de Muntada, que l'evocà en nombrosos poemes íntims i cants d'amor.

L'adveniment de la II República coincidir amb l'establiment professional de Muntada, que instal·là el seu primer despatx d'advocat a Barcelona i donà classes de filosofia a Granollers. L'eufòric context de recuperació de l'autonomia de les institucions catalanes el féu abraçar amb força l'activitat política. Amb una consciència de catalanitat forjada i consolidada, Muntada atia a Barcelona el braser ideològic que havia compartit i vivenciat a Bilbao. La solidaritat amb la causa basca el portà a participar dels ideals populistes i a pensar en la creació d'una formació política. Aquesta havia de ser explícitament nacionalista, separatista, conservadora i unitària i de superació de les ambigüitats de la Lliga Regionalista, i havia de transportar estructuralment l'enfocament del nacionalisme basc a Catalunya i emular el PNB. Muntada se serví de la plataforma d'Unió Catalanista, de la qual en fou Secretari General l'any 1931, per dur a terme aquest propòsit. Com a resultat de la fusió de sis grups més, va néixer l'any 1931 el Partit Nacionalista Català del qual Muntada en fou ideòleg i cofundador.

Tot i que fou candidat a les eleccions al Parlament de Catalunya el 20 de novembre de 1932, compartint cartell amb l'il·lustre jurisconsult

Francesc Maspons i Anglasesell, cap dirigent del PNC sortí elegit. Tanmateix, per a Muntada aquell fou un període de molta popularitat: donà conferències i mítings arreu de Catalunya i col·laborà amb els diaris propagandístics. Josep Maria Murià, en el seu llibre *Vivències d'un separatista*, recorda Muntada com «un bon patriota» i com «un intel·ligent orador florit». També va participar en la resistència enfront l'exèrcit repressor en els fets del 6 d'octubre de 1934, quan Lluís Companys proclamà l'Estat català. Aquell dia, Muntada, amb altres companys, fou detingut i conduït al calabós de la Prefectura de Barcelona.

Muntada era a Granollers quan començà l'alçament militar del 1936. El seu marcat caràcter religiós el féu víctima d'acusacions. L'evident risc que corria la seva integritat física el portà a traslladar-se a Figueres, on donà classes de mestre als «Fossos». També va haver d'abandonar Figueres en ser denunciat com a catòlic practicant. Muntada s'establí a Cabanes, on obtingué en propietat la plaça de mestre nacional i també fou nomenat secretari municipal. Al mateix temps fou víctima d'animadversions. Avançada la guerra i veient que el seu contingent seria cridat a files i que aniria al front, obtingué de l'amic i President, Lluís Companys, el nomenament com a jutge de primera instància de Santa Coloma de Farners el 12 de novembre de 1938. Es va mantenir en el càrrec fins al darrer moment i trobant-se de nou en perill, prengué el camí de l'exili cap a França.

A l'any i pocs dies després del forçat exili, Joan Muntada retornà a Girona i s'instal·là a la Rodona. La notorietat i significació polítiques assumides durant la II República van tenir fulminants conseqüències que el feren víctima de l'ostracisme i de discriminacions i represàlies. Acusat de «roig separatista», li fou impossible treballar d'advocat

durant la primera època franquista. Al drama sofert, s'hi afegí la terrible mort de la seva filla gran, Roser, d'onze anys d'edat, el dia de Nadal de 1944. En ple franquisme, la poesia de Muntada quedà silenciada i postergada. Els cercles artístics i literaris l'ignoraren i no li reservaren cap espai per donar a conèixer la seva producció poètica. Tot i això, Muntada concentrà i abocà totes les seves forces en el món del dret, si bé les vicissituds i penalitats de la dictadura l'havien degradat fent-lo passar de jutge a passant d'advocat. Amb els anys, va excel·lir de nou i per la seva vàlua va esdevenir un dels millors juristes reconeguts a Girona. Va fer gala d'una vasta formació jurídica i traslladà l'oratória als Tribunals i als Jutjats. En aquest sentit, Carles Fages de Climent diu en el seu llibre *Vilasacra Capital del món* (1967): «Joan Muntada Macau ha preferit el birret a la corona de llaurer que li reservaven les muses».

La proximitat i la confiança personal amb el bisbe Dr. Josep Cartañà féu que aquest no només li efectués consultes sinó que el nomenés professor titular del col·legi dels Maristes de Girona i de les Escoles Pies. Narcís Comadira, alumne seu de Filosofia de Batxillerat al curs 1956-57, el recorda com «una alenada d'aire fresc en el clima enrarit i ranci de l'ensenyament dels maristes. I tot i que donava les classes en castellà, tal com era obligat en aquells anys imperials, ho feia en un castellà amb un accent empordanès meravellós. El senyor Muntada era la terra pròxima, era el nostre estil, ens parlava de coses com la ironia i la maièutica».

Amb motiu del Congrés Eucarístic Internacional, celebrat a Barcelona l'any 1952, Muntada es rellançaria com a poeta amb la publicació d'*Eucaristia*. Essent un dels primers llibres de poesia religiosa editats en català durant la postguerra i gràcies a la protecció de l'Església, va poder esquivar les censures oficials del règim. El primer exemplar fou

Un xic de tot

entregat al papa Pius XII del qui en rebé la benedicció apostòlica. La bona crítica que va obtenir el portà a fer tímides passes, a ressorgir i a prendre part en alguns festivals literaris. Aquell mateix any, participà en la festa de la poesia al Casino Menestral de Figueres amb Pilar Nierga, Carme Guasch, Maria Àngels i Montserrat Vayreda, o Fages de Climent, entre altres. És amb aquest últim amb qui Muntada servaria una estreta relació literària i d'amistat. La interacció el portà a col·laborar-hi juntament amb Salvador Dalí en l'obra *La balada del sabater d'Ordis* (1967), en la qual Muntada li encertà el leitmotiv i li va proposar personificar el protagonista de l'obra en el pintor empordanès. Amarat d'una particular renaixença cultural i poètica, Muntada i la seva esposa aconseguiren tanmateix reconstruir el castell de Campdorà.

Malgrat això, no es desentengué dels ideals pels quals sempre havia lluitat, sinó que els medità i esporàdicament els publicà a la premsa en forma d'articles d'opinió. El doll poètic, lluny d'estroncar-se, s'intensificà molt especialment a Palau-saverdera. Tanmateix, a Solius Muntada trobà un nou indret per conrear la poesia. Segons Edmon Maria Garreta, Abat emèrit de Poblet, «el Sr. Muntada va descobrir a Solius i en la seva comunitat un recés de pau i serenor, que el va ajudar a trobar inspiració per a alguns dels seus escrits i una comunitat que fruïa amb l'amenitat de la seva conversa». Riells del Montseny fou un altre numen que inspirà Muntada. D'allí en sorgí un poema que fou premiat als Jocs Florals de Barcelona amb l'Englantina (1982).

El 30 d'agost de 1997, Joan Bta. Muntada moria a la ciutat de Girona.

fidel a Catalunya: pàtria del seu cor».

La memòria del meu avi encara es manté viva. Arnald Plujà el recorda en el seu llibre *Palau al segle XX*. D'ell es comenta que fou un intel·lectual de gran solera, un humanista, una persona d'una extraordinària cultura i bonhomia. Des d'un vessant polític, el trobem citat i referenciat en diferents llibres com ara el d'Hilari Raguer *La Unió Democràtica de Catalunya i el seu temps (1931-1939)*, el de Maria Dolors Ivern *Esquerra Republicana de Catalunya (1931-1936)*, o bé el de Fermí Rubiralta *Una història de l'independentisme polític català*. Els escrits i memòries que va deixar escrites ajuden encara avui a contextualitzar èpoques poc conegudes com la de la II República, en les quals ell prengué part. Pel que fa a la seva obra poètica, si bé se l'esmenta a l'*Atlas literari de les terres de Girona*, resta per conèixer-la i valorar-la, ja que en bona part encara és desconeguda. Així ho manifestà l'any 2005 la poetessa Isabel Oliva i Prat de qui més enllà de recordar i lloar *Eucaristia* en la seva notable altura mística manifestà que «ens ha sorprès descobrir una obra poètica encara inèdita de tema amorós. Muntada adquireix en l'exaltació amorosa una veu d'una bellesa extraordinària, serena, que en alguns moments ens recorda un Maragall (Ofrena) o un Carner (Tardoral)». La cantant i trobadora Maria Laffitte durant anys tragué del silenci i interpretà en concerts la seva poesia. D'ell digué «sento un profund agraïment cap al poeta Joan Bta. Muntada Macau per expressar els seus íntims pensaments. Entrar en el seu món poètic m'inspira una música ferma, tendra i de la terra, i m'ajuda a potenciar en mi les qualitats i valors de justícia, pau, amor, fe, voluntat i tendresa».

**Ramon Muntada i Artiles,
nét de Joan Bta. Muntada i Macau.**

1982. Al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona el dia que va ser guardonat en els Jocs Florals amb el premi Englantina.

La mort de la seva esposa l'any 1977 i el posterior matrimoni amb la palauenca Maria Serra i Serra marcarien els darrers anys de la seva vida. Els anys de mobilització i lluita per la recuperació de les llibertats de Catalunya durant la transició democràtica coincidiren amb l'avançada edat de Muntada.

En el seu funeral, la família, els amics i els companys de professió li van retre un sincer i emotiu homenatge. Una senyera catalana regalada per l'Ajuntament de Girona cobrí solemnement el fèretre. A la seva tomba hi figura la sentència: «Joan Bta. Muntada i Macau. Home de Lletres i Home de Dret. Sempre